

Naamwoorden noemen een naam van mensen, dieren en dingen.

(zelfstandig) naamwoorden	}	de man	Je kunt vragen:	<i>Wat is dit?</i>	Heeft het woord <i>de</i> of <i>het</i> ?
		de hond	Je zegt:	<i>Dit is een man.</i> <i>man.</i>
		de stoel		<i>Dit is een vrouw.</i> <i>vrouw.</i>
		het kind		<i>Dit is een kind.</i> <i>kind.</i>
		het paard		<i>Dit is een kat.</i> <i>kat.</i>
		het boek		<i>Dit is een paard.</i> <i>paard.</i>
				<i>Dit is een bloem</i> <i>bloem</i>
				<i>Dit is een tas.</i> <i>tas.</i>
				<i>Dit is een boek.</i> <i>boek.</i>

de of het?

Behalve *een* kun je voor een naamwoord *de* of *het* gebruiken:

De meeste woorden hebben *de*. Er zijn veel minder woorden met *het*.

De, het en *een* noemen we *een lidwoord*.

Regel:

Voor een naamwoord komt gewoon **de, het** of **een**.

Tip:

Leer welke woorden **het** hebben. Geef ze extra aandacht.

Bepaald of onbepaald**Onbepaald – een (je noemt iets bij zijn naam)**

Op straat loopt een man.

Op tafel ligt een boek.

Je noemt alleen de naam van iets – een man, een boek, een bloem, een vrouw, een kind,

Je weet niet welke precies, je kent hem of het niet.

Bepaald – de of het (je wijst naar iets)

De man loopt op straat.

Op tafel ligt het boek.

Je wijst naar één speciaal iets, één die je kent:

de man van toen, het boek hier, de vrouw daar, het kind daar ...

Meer – meervoud

Als je over meer mensen, dieren, dingen praat dan gebruik je een meervoud.

Wat zijn dit?

Dit zijn mannen, vrouwen, kinderen, katten, paarden, bloemen, tassen, boeken.

Bepaald

De mannen lopen over straat.

De boeken liggen op tafel.

Bij een **bepaald** naamwoord **in het meervoud** komt **altijd de**. (Ook bij een **het**-woord)

Onbepaald

Over straat lopen mannen.

Op tafel liggen boeken,

Bij een onbepaald naamwoord in het meervoud is er **geen lidwoord: mannen, boeken...**

• Je kunt **veel, weinig, meer** gebruiken: **weinig** mannen, **veel** boeken, **meer** boeken.

Andere woorden in plaats van een lidwoord (vraagwoord, aanwijswoord, bezitswoord of telwoord)

- een vraagwoord: **welk / welke** - bij een *de*-woord **welke**, of **welk** bij een *het*-woord **welke man, welke vrouw, welk kind, welke kat, welk paard, welke tas, welk boek?**
- een aanwijswoord: bij een *de*-woord **deze** of **die**, en bij een *het*-woord **dit** of **dat**. (bepaald) **deze man, die man, dit kind, dat kind, deze kat, dit paard, die tas, dat boek**
- een bezitswoord (van wie is iets): **mijn, jouw, uw, zijn, haar, onze / ons, jullie, hun** (bepaald) bij een *de*-woord zeggen we **onze**, bij een *het*-woord zeggen we **ons**. **onze man, ons kind, onze kat, ons paard, onze bloem, onze tas, ons boek.**
- een (onbepaald) telwoord: enkelvoud – **geen, elk/elke, ieder/iedere**; meervoud - **veel, weinig, meer** **elke / iedere man, elk / ieder kind, elke / iedere kat, elk / ieder paard, elke/iedere tas, elk/ieder boek?**

Sommige woorden hebben niet een - niet-telbare naamwoorden

Sommige woorden zoals *water, melk, zout, suiker, lucht*, hebben niet *een*

Je vraagt: *Wat is dit?*

Je zegt: *Dit is water. Dit is melk. Dit is suiker. Dit is zout. Dit is lucht.*

We noemen ze niet-telbaar. Je kunt ze niet tellen.

Ze zijn altijd 'veel': Net als bij naamwoorden in het meervoud kun je er **veel, weinig** en **meer** voor zeggen: **veel mannen, veel kinderen, veel boeken, veel water, veel melk, veel zout, veel suiker, veel lucht**

Anders bij het-woorden

Deze dingen zijn anders bij het-woorden

de-woorden		het-woorden	
De jongen	De pen	Het meisje	Het boek
Let op: meervoud - <i>De jongens</i>	altijd de <i>De pennen</i>	Let op: meervoud - <i>De meisjes</i>	altijd de <i>De boeken</i>
die en deze		dat en dit	
<i>Die</i> jongen (daar) <i>Deze</i> jongen (hier)	<i>Die</i> pen (daar) <i>Deze</i> man (hier)	<i>Dat</i> meisje (daar) <i>Dit</i> meisje (hier)	<i>Dat</i> boek (daar) <i>Dit</i> boek (hier)
Wel een –e aan eind <i>welke, elke, iedere</i>		Geen–e aan eind <i>welk, elk, ieder</i>	
<i>Welke</i> jongen kan dit? <i>Elke</i> jongen. <i>Iedere</i> jongen.	<i>Welke</i> pen wil je? <i>Elke</i> pen is goed. <i>Iedere</i> pen is goed.	<i>Welk</i> meisje kan dit? <i>Elk</i> meisje. <i>Ieder</i> meisje.	<i>Welk</i> boek wil je? <i>Elk</i> boek is goed. <i>Ieder</i> boek is goed.
<i>onze</i>		<i>ons</i>	
<i>Onze</i> jongen is tien?	<i>Onze</i> pen ligt daar.	<i>Ons</i> meisje is tien.	<i>Ons</i> boek ligt daar.
Verwijzen <i>hij, zij, die</i>		Verwijzen <i>het, dat</i>	
een persoon De man loopt hard. <i>Hij</i> loopt op straat. <i>Die</i> loopt op straat.	een ding Onze pen ligt daar. <i>Hij</i> is nieuw. <i>Die</i> is nieuw.	een persoon Het meisje loopt hard. <i>Het</i> loopt op straat. <i>Dat</i> loopt op straat.	een ding Ons boek ligt daar. <i>Het</i> is nieuw. <i>Dat</i> is nieuw.
De vrouw loopt hard. <i>Zij</i> loopt op straat. <i>Die</i> loopt op straat.		ook (bij een persoon): <i>Zij</i> loopt op straat. <i>Die</i> loopt op straat.	
meer personen <i>Zij / die</i> lopen over straat.	meer dingen <i>Zij / die</i> staan daar		
Het adjectief		Het adjectief	
De man is jong .	De pen is nieuw .	<i>Het meisje is jong</i> .	Het boek is nieuw .
Altijd -e aan het eind De <i>jonge</i> man Een <i>jonge</i> man <i>Jonge</i> mannen	De <i>nieuwe</i> pen Een <i>nieuwe</i> pen <i>Nieuwe</i> pennen	Wel –e aan het eind Het <i>jonge</i> meisje Geen –e aan het eind <i>Een jong</i> meisje	Het <i>nieuwe</i> boek Een nieuw boek

Omdat bij het-woorden deze dingen anders zijn, daarom is het belangrijk om te weten welke woorden een het-woord zijn.

Woorden die *altijd* het-woorden zijn

Deze woorden zijn *altijd* het-woorden

1 verkleinwoorden: woorden die eindigen met –je Voorbeeld: **het huis - het huisje = een klein huis**
Woorden om te zeggen dat iets klein is.

Voorbeelden: *het meisje, het gebakje, het kopje, het diertje, het zootje, het dochtertje, het boompje, het raampje, het harinkje, het woninkje, het mannetje, het lammetje, het zonnetje, het ringetje,*
• (sommige woorden krijgen **-tje, -pje, -kje, -etje - huisje, beentje, boompje, koninkje, zonnetje**)

2 werkwoorden: alle werkwoorden (infinitieven) zijn een naamwoord met 'het'.

Bijvoorbeeld woorden als: **het leven, het verlangen, het schrijven, het denken, het voelen...**

Voorbeelden: *Wij zijn moe van het werken. - Ze vinden het praten moeilijker dan het schrijven.*

3 woorden met ge- + een stam en woorden met be-, ver- en ont- + stam (getal, bezoek, verhaal, ontslag)

Voorbeelden: **het gedoe, het gepraat, het geblaf,** (ge + werkwoordstam), **het gezicht, het geluid, het geluk, het bezoek, het beroep, het bedrag, het verschil, het vervoer, het verkeer, het ontbijt, het ontslag**

• Deze het-woorden zijn **gemaakt van werkwoorden**. Je kunt deze woorden herkennen als het-woorden. Doordat ze beginnen met **ge-** en met **be-, ver-, ont-** met **daarachter een stam zonder iets erachter**.

4 Naamwoorden gemaakt van een adjectief

a. **naamwoorden gemaakt van een adjectief met – e** (voorbeeld: **mooi – het mooie**)

Bijvoorbeeld: *het mooie, het goede, het kwade, het zoete, het witte, het bijzondere, het oude, het nieuwe,*

• Van **adjectieven** kunnen we **een naamwoord maken door achter het hoe-woord een -e te zetten**.

Het zelfstandige hoe-woord betekent: *de dingen, het ding, de zaak*

• Zulke woorden kunnen we ook maken **van voltooid deelwoorden**: *het gevoelde, het gevraagde, het geschrevene, het gezochte, het gedachte* (= alle dingen die gevoeld, gevraagd, gezegd, geschreven, gelezen, gezocht, gedacht zijn.)

b. **naamwoorden gemaakt van een adjectief met – s** (voorbeeld: **nieuw – het nieuws**)

Voorbeelden: *nieuw – het nieuws, mooi - het moois, lekker – het lekkers*

Een speciaal gebruik van het

5 woorden die **eigenlijk geen naamwoord** zijn, maar die **als naamwoord gebruikt** worden:

Bijvoorbeeld: *het ik, het niets, het waarom, het hoe, het voor en tegen, het 'ja', het 'nee', het hier, het nu, het kwaad*

6 Namen van talen, kleuren, metalen, spelen, windrichtingen, landen

- namen van **talen**: *het Nederlands, het Turks, het Frans, het Fries, het Italiaans, het Engels, het Arabisch*
- namen voor **kleuren**: *het wit, het zwart, het rood, het blauw, het grijs, het lichtblauw, het karmozijn,*
- namen voor **metalen** : *het goud, het zilver, het platina, het ijzer, het staal, het lood, het zink,*
- namen voor **sporten of spelen**: *het voetbal, het tennis, het schaak, het dammen, het bridge, het poker*
- **aardrijkskundige (geografische) namen – landen, provincies**

Bijvoorbeeld: *Nederland, België, Holland, Limburg.* (Je zegt: *ons Nederland, ons België, ons Limburg*)

• namen van **windrichtingen**: **het noorden, het oosten, het zuiden, het westen**

7 Het-woorden die je kunt herkennen aan hun einde.

• alle naamwoorden die eindigen met **-isme**.

Bijvoorbeeld: *het protestantisme, het socialisme, het terrorisme, het idealisme, het realisme, het rascisme*

• naam-woorden die eindigen met **–um**: *het centrum, het museum, het album, het aquarium, het symposium, het harmonium* en stofnamen als: *het aluminium, het uranium, het plutonium.*

• naam-woorden die eindigen met **–sel**: *het deksel, het kapsel, het schepsel, het speksel, het beginsel*

• naamwoorden die eindigen met **-ment**.

Bijvoorbeeld: *het abonnement, het experiment, het moment, het testament, het argument, het document,*

• alle naamwoorden die eindigen met **–asme**: *het enthousiasme, het sarcasme, het pleonasme*

(8 Een aparte groep woorden

• **verzamelnamen met ge, gemaakt van een ander naamwoord, en eindigend met –te:**

(voorbeeld: **het ge-steen-te**): *het gebergte, het gesteente, het gebladerte, het geboomte, het gedierte, het gevogelte, het gebeente, het geraamte, gehemelte,*

Enkele woorden die op dezelfde manier gemaakt zijn: *het gedeelte, het gevaarte,*)

Woorden die *vaak* het-woorden zijn

• naamwoorden die eindigen met **–dom**: *het eigendom, het mensdom, het bisdom, het hertogdom* (namen voor een **gebied of plaats of een groep mensen**). – namen van plaatsen of gebieden en verzamelnamen

Let op: **Sommige naamwoorden die eindigen met -dom zijn de-woorden:**

Bijvoorbeeld: *de rijkdom, de ouderdom* (abstracte woorden met -dom).

* naamwoorden die eindigen met **–et**: *het loket, het portret, het parket, het biljet, het kabinet, het silhouet,*

* woorden voor zaken op **–on**: *het station, het perron, het balkon, het gazon,*

* **Stofnamen – namen van veel stoffen, materialen:**

Veel stofnamen hebben **het**: *het steen, het glas, het hout, het plastic, het beton*